

Nr 170

Av herr **Larsson** i Hedenäset, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Folkskolor m. m.: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.*

I Kungl. Maj:ts statsverksproposition 1959, åttonde huvudtiteln, punkt 220, underställes riksdagens prövning anslaget till Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter. Det föreliggande förslaget synes i tvenne hänseenden böra närmare diskuteras.

Av vederbörande ämbetsverk, kungl. skolöverstyrelsen, har äskats en höjning av förevarande anslag med 5 000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag innebär tvärt emot en nedprutning med ej mindre än 70 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att vidgade möjligheter till *frivillig* undervisning i finska språket skall beredas elever i klasserna 7 och 8 i skolor vid gränstrakterna mot Finland. Kostnaderna härför har föreslagits utgå ur det stora anslaget Bidrag till driften av folkskolor m. m. Detta skolöverstyrelsens förslag har av Kungl. Maj:t ändrats såtillvida, att bidrag till undervisning i finska språket i stället föreslås utgå ur ovannämnda anslag Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.

Det torde i detta sammanhang dels vara av intresse att få kartlagt, vilka motiv som föranlett det här aktuella anslagets tillkomst, dels måste det även vara av intresse, vilka önskemål den berörda bygdens befolkning och målsmän har i nämnda avseende.

I fråga om motiven för tillkomsten av ett särskilt anslag för folkundervisningens främjande i de nordligaste gränsorterna torde någon tveksamhet ej behöva råda. Otvivelaktigt har syftemålet varit att därmed främja kunskaperna i svenska språket för befolkningen i de perifera delar av landet, varom här är fråga.

Vad beträffar frågan om befolkningens önskemål föreligger visserligen ingen för dagen aktuell opinionsundersökning. Av intresse kan dock vara vad i denna fråga särskilt tillkallade sakkunniga rörande folkskoleväsendet i de finsktalande delarna av Norrbottens län anförde år 1921. I deras utlåtande yttrades bland annat följande:

De finsktalande församlingarnas i övre Norrbotten karaktär av tvåspråkig gränsbygd är icke något för vårt land säreget utan finner sin motsvarighet överallt, där två eller flera länders gränser stöta samman. I sådana

trakter utgör språkfrågan ofta ett irriterande moment, som i ett eller annat avseende giver anledning till slitningar och strider. Någon språkfråga i denna bemärkelse existerar emellertid icke inom gränsbygden mot vårt östra grannland. Det problem med hänsyn till språkförhållandena, som här uppkommit, och vilket under senare år blivit särskilt aktuellt, har sin orsak däri, att befolkningen, på grund av de stora framsteg ifrågavarande bygder under de senaste årtiondena gjort i såväl materiellt som kulturellt avseende, allt mer och mer insett nödvändigheten av ökad kunskap i riksspråket. Befolkningen har därför så gott som enhälligt såsom sin önskan uttalat, att ytterligare åtgärder måtte vidtagas för att det uppväxande släktet genom undervisning i skolorna skall bibringas bättre förtrogenhet med det svenska språket. Frågan gäller alltså, hur man på bästa sätt skall tillmötesgå detta av befolkningen själv allmänt framställda krav, och följaktligen är problemet att betrakta huvudsakligen såsom en inre svensk fråga, en praktisk angelägenhet, som från *svensk* sida icke har någon politisk innebörd.

Den beskrivning av frågans faktiska läge, den berörda befolkningens behov och önskemål, som här redovisades, torde även för dagen äga giltighet.

Ifrågasättas måste det lämpliga i att dels kraftigt nedpruta det anslag varom här är fråga, dels ock inom den nedkrympta anslagsramen tillgodose ytterligare anslagsbehov — detta så mycket mera som det nya behov varom här är fråga kan sägas stå i ett visst konkurrensförhållande till anslaget ursprungliga syftemål.

Det förhållandet, att intresset för deltagande i undervisning i finska språket är rätt obetydligt i den aktuella bygden, medför visserligen att kostnaden härför får bedömas bli ganska ringa. Det synes dock mindre lämpligt, att de kostnader härför, som kan uppkomma, skall bestridas från anslaget: Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränstrakter. I den mån intresse för undervisning i finska språket förefinnes, borde härav följande kostnader, i enlighet med vad skolöverstyrelsen föreslagit, bestridas från anslaget: Bidrag till driften av folkskolor m. m.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, under här berörda anslagspunkter måtte beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1959

Harald Larsson
i Hedenäset
